

Ad. 1b) Administracja.

1. Ogół czynności zarządzania wykonywanych przez organy rządowe i samorządowe w zakresie władzy wykonawczej.

Jest to proces ciągły składający się z wykonywania szeregu funkcji np.

- planowanie budżetu,
- wykonywanie budżetu,
- programowanie gospodarcze,
- koordynacja procesów i przedsięwzięć,
- kontrola i nadzór,
- reglamentacja prawna dokonywana w drodze aktów normatywnych lub administracyjnych.

2. Suma organów władzy rządowej i samorządowej.

- organy rządowe: ministrowie i kierownicy urzędów centralnych, wojewodowie i organy im podległe, organy podległe ministrom,
- organy samorządowe: rada gminy, wójt, rada powiatu, zarząd powiatu, sejmik województwa, zarząd województwa, związki międzygminne, międzypowiatowe,
- inne organy: ośrodki pomocy społecznej, organizacje społeczne np. zawodowe i kombatanckie.

Ad. 1c) Funkcje administracji – organizowanie bezpośredniej i praktycznej realizacji zadań administracyjnych na podstawie przepisów prawa.

Ad. 2). Administracja publiczna w Polsce.

Ad. 2a) Pojęcie administracji publicznej.

Administracja publiczna jest to przyjęte przez państwo i realizowane przez jego organy, a także przez organy samorządu terytorialnego, zaspokajanie zbiorowych i indywidualnych potrzeb obywateli.

Ad. 2b) Organy administracji publicznej – art. 5 kpa.

Administracja publiczna działa przez swoje organy, ustanowione prawem, zwane **organami administracji publicznej**. Tym mianem określa się wyodrębnione organizacyjnie rządowe lub samorządowe jednostki organizacyjne wyposażone przez ustawę w określony zakres kompetencji rzeczowej, których głównym celem działania jest realizacja zadań administracji publicznej

Administracji publicznej nie realizują urzędy np. kancelaria premiera, starostwo, urząd wojewódzki, miejski, urząd gminy – nie są to organy administracji publicznej, które z reguły są organami monokratycznymi (premier, minister, wojewoda, wójt)

Urząd to zorganizowany zespół osób konieczny organowi administracji publicznej w wykonywaniu jego funkcji.

Wśród organów administracji publicznej art. 5 kpa wymienia:

1. Prezesa rady Ministrów
2. poszczególnych ministrów
3. wojewodów
4. terenowe organy administracji zespolonej z wojewodą i starostą – **patrz dalej**
5. terenowe organy administracji niezespolonej z wojewodą – **patrz dalej**
6. organy jednostek samorządu terytorialnego wszystkich trzech poziomów: gminy, powiatu, województwa
7. organy związków międzygminnych i związków powiatów
8. inne organy państwowe np. IPN, ZUS, KRUS

9. organizacje społeczne, organizacje zawodowe (samorząd adwokacki czy radcowski) gdy są powołane z mocy prawa lub porozumień administracyjnych do załatwiania postępowań objętych KPA
  1. Samorząd radców prawnych
  2. Samorząd adwokatów
  3. Samorząd biegłych rewidentów
  4. Samorząd aptekarski
  5. Samorząd lekarski
  6. Samorząd pielęgniarek i położnych
  7. Samorząd lekarzy weterynarii.
10. Samorządowe Kolegia Odwoławcze.

Ad. b1) Administracja publiczna na obszarze województwa.

USTAWA z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie tekst jednolity Dz.U.2001.80.872)

Administrację publiczną w województwie wykonują:

1) organy administracji rządowej:

- a) wojewoda sprawujący władzę administracji ogólnej,
- b) organy administracji niespolonej – wymienione w załączniku do ustawy

2) organy samorządu województwa – przedstawione dalej

1. sejmik województwa
2. zarząd województwa

Ad 1) organy administracji rządowej

Administrację rządową na obszarze województwa wykonują:

- 1) **wojewoda** - sprawujący władzę administracji ogólnej (jest jedynym rządowym organem administracji ogólnej w województwie), jest reprezentantem Rady Ministrów, dba o przestrzeganie prawa przez wszystkie organy administracji publicznej w województwie, dba o zapewnienie i przestrzeganie bezpieczeństwa, porządku i ładu publicznego na obszarze jego władztwa.
- 2) **działający pod zwierzchnictwem wojewody kierownicy zespoleń (z wojewodą) służb, inspekcji i straży, wykonujący zadania i kompetencje określone w ustawach**, w imieniu:
  - a) wojewody, z ustawowego upoważnienia,
  - b) własnym, jeżeli ustawy tak stanowią,

Wojewoda wraz z kierownikami zespoleń z nim i działających pod jego zwierzchnictwem wojewódzkich służb, inspekcji i straży są **podmiotami wykonującymi administrację rządową w województwie**. Kierownicy zespoleń z wojewodą służb, inspekcji i straży wojewódzkich są „pomocnikami” wojewody w wykonywaniu jego funkcji i zadań.

Przykłady:

1. Komendant wojewódzki państwowej straży pożarnej,
2. Komendant wojewódzki policji
3. Wojewódzki lekarz weterynarii
4. Wojewódzki inspektor transportu drogowego
5. Wojewódzki inspektor inspekcji handlowej
6. Wojewódzki inspektor jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych,
7. Wojewódzki konserwator zabytków
8. Wojewódzki inspektor ochrony roślin i nasiennictwa
9. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska
10. Wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego
11. Wojewódzki inspektor nadzoru geodezyjnego i kartograficznego
12. Wojewódzki inspektor nadzoru farmaceutycznego

13. Kurator oświaty

3) organy administracji niezespolonej z wojewodą - – wymienione w załączniku do ustawy o administracji rządowej w województwie

1. Dowódcy okręgów wojskowych, szefowie wojewódzkich sztabów wojskowych, wojskowi komendanci uzupełnień
2. Dyrektorzy izb skarbowych, naczelnicy urzędów skarbowych, dyrektorzy urzędów kontroli skarbowej
3. Dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych i specjalistycznych urzędów górniczych
4. Dyrektorzy okręgowych urzędów miar i naczelnicy obwodowych urzędów miar
5. Dyrektorzy okręgowych urzędów probierczych i naczelnicy obwodowych urzędów probierczych
6. Dyrektorzy regionalnych zarządów gospodarki wodnej
7. Dyrektorzy izb celnych i naczelnicy urzędów celnych,
8. Dyrektorzy urzędów morskich
9. Dyrektorzy urzędów statystycznych
10. Dyrektorzy urzędów żeglugi śródlądowej
11. Komendanci oddziałów Straży Granicznej, komendanci strażnic oraz komendanci granicznych placówek kontrolnych i dywizjonów Straży Granicznej
12. Okręgowi inspektorzy rybołówstwa morskiego
13. Państwowi inspektorzy sanitarni
14. Powiatowi lekarze weterynarii
15. Wojewódzcy inspektorzy transportu drogowego.

4) działający pod zwierzchnictwem starosty kierownicy powiatowych służb, inspekcji i straży, wykonujący zadania i kompetencje określone w ustawach,

Przykłady:

- Powiatowy lekarz weterynarii
- Komendant powiatowy straży pożarnej
- Komendant powiatowy policji
- Powiatowy inspektor nadzoru budowlanego

Ad. b2) Organy samorządu terytorialnego wszystkich trzech poziomów.

• Organy samorządu gminnego.

Art. 11-39a Ust. z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym

MIESZKAŃCY GMINY

Faktycznym nosicielem władztwa samorządowego w gminie jest gminna wspólnota samorządowa. Mieszkańcy podejmują rozstrzygnięcia w głosowaniu powszechnym (poprzez wybory i referendum) lub za pośrednictwem organów gminy.

RADA GMINY – organ stanowiący (uchwałodawczy) i kontrolny

Wybór: z wyborów: równych, powszechnych, bezpośrednich, głosowanie tajne.

Ilość radnych zależy od liczby mieszkańców gminy, a konkretną ilość ustala wojewoda w drodze zarządzenia.

Skład:

- przewodniczący
- 1-3 wiceprzewodniczących. Nie są organami gminy. Pełnią jedynie funkcję kierowania organem kolegialnym, jakim jest rada gminy.

Kadencja: 4 lata od dnia wyborów.

Zadania: art. 18 SG – wyliczenie ma charakter wyliczenia zamkniętego, stąd przyjmuje się w orzecznictwie i komentarzach, że to są kompetencje wyłączne i niezbywalne.

Grupy spraw:

1. sprawy osobowe, np. wybór i odwołanie przewodniczącego i wiceprzewodniczącego oraz komisji rady gminy,
2. sprawy ustrojowo-organizacyjne, np. uchwalanie statutu gminy,
3. sprawy budżetowo-finansowe, np. uchwalanie budżetu, dokonywanie zmian w budżecie w trakcie roku budżetowego,
4. sprawy majątkowe, np. wszelkie formy gospodarki (zarządzania) mieniem gminy – tj. majątkiem komunalnym należącym do gminy,
5. stanowienie przepisów prawnych powszechnie obowiązujących, nazywany potocznie aktami prawa miejscowego,
6. wszechstronna kontrola tak co do legalności jak i co do celowości wójta oraz kontrola podporządkowanych mu jednostek organizacyjnych.
7. reprezentacyjne działania, np. ustanawianie herbu, flagi gminy.

Rada wykonuje te zadania w formie uchwały, podejmowanej co do zasady zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego jej składu, w głosowaniu jawnym.

Tryb pracy: rada obraduje na sesjach, które zwoływane są przez przewodniczącego w miarę potrzeby, co najmniej jeden raz na kwartał. Zwoływanie sesji odbywa się z reguły na podstawie planu pracy rady lub na pisemny wniosek zwołanie sesji poza planem, co najmniej $\frac{1}{4}$ ustawowego składu rady, zgłaszany do przewodniczącego. Wymaga podania tematu, jakiemu sesja ma być poświęcona oraz uzasadnienia potrzeby podjęcia takiego tematu.

**WÓJT (BURMISTRZ, PREZYDENT MIASTA) – organ wykonawczy
W GMINIE NIE MA ZARZĄDU!**

Skład:

- wójt,
- zastępcy wójta (1-4 zastępców, w zależności od liczby mieszkańców gmin, ich liczbę określa wójt zarządzeniem).

Wybór:

Wybory: powszechne, równe, bezpośrednie, głosowanie tajne (ustawa z dnia 20.06.2002r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta (2002/113/984)). Zastępców powołuje wójt zarządzeniem.

Kadencja: od dnia rozpoczęcia kadencji rady gminy lub wyboru go przez radę gminy. Po upływie kadencji wójta pełni on oraz jego zastępca swoje obowiązki do czasu objęcia obowiązków przez nowo wybranego wójta i nowo powołanego zastępcę wójta.

Zadania:

Wynikające z:

- ustaw
- uchwał rady gminy

W szczególności (art. 30 ust. 2 SG):

- 1) przygotowywanie projektów uchwał rady gminy,
  - 2) określanie sposobu wykonywania uchwał,
  - 3) gospodarowanie mieniem komunalnym,
  - 4) wykonywanie budżetu,
  - 5) zatrudnianie i zwalnianie kierowników gminnych jednostek organizacyjnych.
- Wójt kieruje bieżącymi sprawami gminy oraz reprezentuje ją na zewnątrz.

- **Organy samorządu powiatowego.**

USTAWA z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.

MIESZKAŃCY powiatu

Faktycznym nosicielem władztwa samorządowego w powiecie jest powiatowa wspólnota samorządowa. Mieszkańcy podejmują rozstrzygnięcia w głosowaniu powszechnym (poprzez wybory i referendum) lub za pośrednictwem organów powiatu.

RADA powiatu – organ stanowiący (uchwałodawczy) i kontrolny

Wybór: z wyborów: równych, powszechnych, bezpośrednich, głosowanie tajne.

Ilość radnych zależy od liczby mieszkańców powiatu, a konkretną ilość ustala wojewoda w drodze zarządzenia.

Skład rady powiatu:

- przewodniczący
- 1-2 wiceprzewodniczących. Nie są organami powiatu. Pełnią jedynie funkcję kierowania organem kolegialnym, jakim jest rada powiatu.

Kadencja: 4 lata od dnia wyborów.

Zadania: art. 18 SG – wyliczenie ma charakter wyliczenia zamkniętego, stąd przyjmuje się w orzecznictwie i komentarzach, że to są kompetencje wyłączne i niezbywalne.

Grupy spraw:

8. sprawy osobowe, np. wybór i odwołanie przewodniczącego i wiceprzewodniczącego oraz komisji rady powiatu,
9. sprawy ustrojowo-organizacyjne, np. uchwalanie statutu powiatu,
10. sprawy budżetowo-finansowe, np. uchwalanie budżetu, dokonywanie zmian w budżecie w trakcie roku budżetowego,
11. sprawy majątkowe, np. wszelkie formy gospodarki (zarządzania) mieniem powiatu
12. stanowienie przepisów prawnych powszechnie obowiązujących, nazywany potocznie aktami prawa miejscowego,
13. wszechstronna kontrola tak co do legalności jak i co do celowości zarządu powiatu oraz kontrola podporządkowanych mu jednostek organizacyjnych.
14. reprezentacyjne działania, np. ustanawianie herbu, flagi powiatu.

Rada wykonuje te zadania w formie uchwały, podejmowanej co do zasady zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego jej składu, w głosowaniu jawnym.

Tryb pracy: rada obraduje na sesjach, które zwoływane są przez przewodniczącego w miarę potrzeby, co najmniej jeden raz na kwartał. Zwoływanie sesji odbywa się z reguły na podstawie planu pracy rady lub na pisemny wniosek zwołanie sesji poza planem, co najmniej ¼ ustawowego składu rady, zgłaszany do przewodniczącego. Wymaga podania tematu, jakiemu sesja ma być poświęcona oraz uzasadnienia potrzeby podjęcia takiego tematu.

Zarząd powiatu – organ wykonawczy wybierany przez radę powiatu

Organami wykonawczymi powiatu jest zarząd powiatu.

Skład:

- starosta jako jego przewodniczący,
- wicestarosta,
- pozostali członkowie, 3-5 osób, liczba wynika ze statutu.

Zadania zarządu.

W szczególności (art. 32 ust. 2 SP):

- 1) przygotowywanie projektów uchwał rady,

- 2) wykonywanie uchwał rady,
- 3) gospodarowanie mieniem powiatu,
- 4) wykonywanie budżetu powiatu,
- 5) zatrudnianie i zwalnianie kierowników jednostek organizacyjnych powiatu.

W realizacji zadań zarząd powiatu podlega wyłącznie radzie powiatu.

Zarząd wykonuje zadania powiatu przy pomocy starostwa powiatowego oraz jednostek organizacyjnych powiatu, w tym powiatowego urzędu pracy.

Starosta

Jest członkiem i przewodniczącym zarządu powiatu, który jest organem wykonawczym powiatu.

Starosta sprawuje następujące funkcje:

1. Organ orzeczniczy uprawniony do rozstrzygnięcia określonych spraw w drodze decyzji administracyjnych wydawanych w trybie kpa
2. Funkcja kierownika zakładu pracy
3. Przewodniczący zarządu powiatu
4. Kierownik starostwa powiatowego oraz zwierzchnik służbowy pracowników starostwa oraz kierowników jednostek organizacyjnych powiatu, zwierzchnik kierowników jednostek organizacyjnych zespolonych ze starostą (powiatowe służby inspekcji i straży)
5. Starosta sprawując zwierzchnictwo w stosunku do powiatowych służb, inspekcji i straży:
6. Starosta organizuje pracę zarządu powiatu i starostwa powiatowego, kieruje bieżącymi sprawami powiatu oraz reprezentuje powiat na zewnątrz.
7. Starosta opracowuje plan operacyjny ochrony przed powodzią oraz ogłasza i odwołuje pogotowie i alarm przeciwpowodziowy. W przypadku wprowadzenia stanu klęski żywiołowej starosta działa na zasadach określonych w odrębnych przepisach.
8. W sprawach niecierpiących zwłoki, związanych z zagrożeniem interesu publicznego, zagrażających bezpośrednio zdrowiu i życiu oraz w sprawach mogących spowodować znaczne straty materialne starosta podejmuje niezbędne czynności należące do właściwości zarządu powiatu. Nie dotyczy to wydawania przepisów porządkowych w przypadku, o którym mowa w art. 42 ust. 2. Czynności, o których mowa w ust. 2, wymagają przedstawienia do zatwierdzenia na najbliższym posiedzeniu zarządu powiatu.
9. Starosta zobowiązany jest do przedłożenia wojewodzie uchwał rady w ciągu 7 dni od dnia ich podjęcia. Uchwały organów powiatu w sprawie wydania przepisów porządkowych podlegają przekazaniu w ciągu dwóch dni od ich podjęcia. Starosta przedkłada regionalnej izbie obrachunkowej, na zasadach określonych w ust. 1, uchwałę budżetową, uchwałę w sprawie absolutorium dla zarządu oraz inne uchwały objęte zakresem nadzoru izby.

• **Organy samorządu województwa.**

Art. 15-46 Ust. z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa

MIESZKAŃCY WOJEWÓDZTWA

Faktycznym nosicielem władztwa samorządowego w województwie jest regionalna wspólnota samorządowa. Mieszkańcy podejmują rozstrzygnięcia w głosowaniu powszechnym (poprzez wybory i referendum) lub za pośrednictwem organów województwa.

SEJMIK WOJEWÓDZTWA – organ stanowiący (uchwalodawczy) i kontrolny

Wybór: z wyborów: równych, powszechnych, bezpośrednich, głosowanie tajne.

Ilość radnych zależna jest od liczby mieszkańców województwa, a konkretną ilość ustala wojewoda w drodze zarządzenia.

Skład:

- przewodniczący
- 1 lub 2 wiceprzewodniczących. Nie są organami województwa. Pełnią jedynie funkcję kierowania organem kolegialem, jakim jest sejmik województwa.

Podstawowym i głównym zadaniem przewodniczącego sejmiku województwa jest organizowanie prac oraz prowadzenie obrad sejmiku, a w razie jego nieobecności zadania te lub funkcje przejmuje wiceprzewodniczący (przez niego wskazany – jeżeli jest ich kilku).

Kadencja: 4 lata od dnia wyborów.

Zadania: art. 18 SW – wyliczenie ma charakter wyliczenia zamkniętego, stąd przyjmuje się w orzecznictwie i komentarzach, że to są kompetencje wyłączne i niezbywalne.

Grupy spraw:

15. Sprawy osobowe, np. wybór i odwołanie przewodniczącego i wiceprzewodniczącego oraz komisji sejmiku,
16. Sprawy ustrojowo-organizacyjne, np. uchwalanie statutu województwa,
17. Sprawy budżetowo-finansowe, np. uchwalanie budżetu, dokonywanie zmian w budżecie w trakcie roku budżetowego,
18. Sprawy majątkowe, np. wszelkie formy gospodarki (zarządzania) mieniem województwa – tj. majątkiem komunalnym należącym do województwa samorządowego,
19. Stanowienie przepisów prawnych powszechnie obowiązujących, nazywany potocznie aktami prawa miejscowego,
20. Wszechstronna kontrola tak co do legalności jak i co do celowości zarządu województwa oraz kontrola podporządkowanych mu jednostek organizacyjnych.
21. Reprezentacyjne działania, np. ustanawianie herbu, flagi powiatu.

Sejmik wykonuje te zadania w formie uchwały, podejmowanej, co do zasady zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego jej składu, w głosowaniu jawnym.

Tryb pracy: sejmik obraduje na sesjach, które zwoływane są przez przewodniczącego w miarę potrzeby, co najmniej jeden raz na kwartał.

ZARZĄD – organ wykonawczy

Skład:

- marszałek województwa jako jego przewodniczący,
- wicemarszałek lub 2 wicemarszałków,
- pozostali członkowie.

W związku z tym ZASADA: uchwały zarządu województwa zapadają zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu zarządu w głosowaniu jawnym, chyba że przepisy ustawy stanowią inaczej. W przypadku równej liczby głosów rozstrzyga głos marszałka województwa.

Wybór: wybiera sejmik województwa:

Kadencja: rozpoczyna się z upływem kadencji poprzedniego zarządu. Po upływie kadencji sejmiku województwa zarząd województwa działa do dnia wyboru nowego zarządu województwa.

Zadania:

Wynikające z:

- ustaw (ustrojowych i szczególnych, np. o finansach publicznych, o gospodarce nieruchomościami),

- statutu

należące do samorządu województwa, nie zastrzeżone na rzecz sejmiku województwa i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych – w województwie

W szczególności (art. 41 ust. 2 SW):

- 1) wykonywanie uchwał sejmiku województwa,
- 2) gospodarowanie mieniem województwa, w tym wykonywanie praw z akcji i udziałów posiadanych przez województwo,
- 3) przygotowywanie projektu i wykonywanie budżetu województwa,
- 4) przygotowywanie projektów strategii rozwoju województwa, planu zagospodarowania przestrzennego i programów wojewódzkich oraz ich wykonywanie,
- 5) organizowanie współpracy ze strukturami samorządu regionalnego w innych krajach i z międzynarodowymi zrzeszeniami regionalnymi,
- 6) kierowanie, koordynowanie i kontrolowanie działalności wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, w tym powoływanie i odwoływanie ich kierowników,
- 7) uchwalanie regulaminu organizacyjnego urzędu marszałkowskiego.

b3) Samorządowe Kolegia Odwoławcze.

SKO nie są jednostkami samorządu terytorialnego, ale państwowymi budżetowymi jednostkami organizacyjnymi. Ich pozycję określa ustawa z 12 października 1994 r. o SKO (t.j. Dz. U. 2001, nr 79, poz. 856)

SKO pozostają w ścisłym związku z postępowaniem adm. z kpa i ordynacji podatkowej. SKO są organami wyższego stopnia w stosunku do niektórych decyzji organów orzeczniczych jednostek samorządu terytorialnego dotyczących indywidualnych spraw z zakresu administracji publicznej, które to sprawy należą do właściwości rzeczowej jednostek samorządu terytorialnego wszystkich poziomów.

Jako organ wyższego stopnia SKO spełnia 2 funkcje:

- jest organem II instancji w postępowaniu z kpa oraz ordynacji podatkowej
- jest organem nadzoru nad orzecznictwem administracyjnym jednostek samorządu terytorialnego.

Ustawa o SKO uprawnia je do wydawania decyzji administracyjnych i postanowień w trybie odwoławczym prowadzonym wg oby postępowania adm. oraz uprawnia do znoszenia lub zmiany decyzji i postanowień dotkniętych wadami uzasadniającymi wznowienie postępowania lub stwierdzenia nieważności.

Jako organy nadzoru orzeczniczego SKO badając decyzje i postanowienia dokonują oceny legalności tych rozstrzygnięć nie tylko w kontekście administracyjnego i podatkowego prawa materialnego, ale także z uwagą na zasadę obiektywności i prawdy materialnej.

b4) Regionalne Izby Obrachunkowe.

RIO utworzone zostały ustawą z 7 X 1992 r. Są państwowymi jednostkami budżetowymi, w całości finansowanymi przez budżet.

Są organami nadzoru nad działalnością organów jednostek samorządu terytorialnego (oraz związków międzygminnych, związków powiatów) w zakresie spraw finansowych; kontrolują gospodarkę finansową tych jednostek; prowadzą działalność informacyjną i szkoleniową w zakresie spraw finansowych.

Nadzór nad działalnością regionalnych izb obrachunkowych sprawuje minister właściwy do spraw administracji publicznej na podstawie kryterium zgodności z prawem.

Ad. 2c) Podstawy prawne działania administracji publicznej.

A. Prawo materialne.

Ust. z 5 czerwca 1998 o administracji rządowej w województwie.

Ust. z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym

Ust. z 20 czerwca 2002 r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta.

Ust. z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym

Ust. z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa

Ust. z 7 października 1992 r. o RIO

Ust. z 12 października 1994 r. o SKO

Ust. z 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych

B. Prawo formalne.

Ust. z 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

Ustawa z 14 czerwca 1960 r. KPA

Ust. z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji

Ad. 3) Prawne formy działania administracji publicznej.

Ad. 3a) Pojęcie prawnych form działania.

Prawne formy działania to czynności administracji określone przez prawo, które mają na celu realizowanie funkcji wykonawczej administracji w stosunku do osób fizycznych i prawnych

Ad. 3b) Sfery działania administracji publicznej.

Jest sfera zewnętrzna i wewnętrzna działalności administracji.

Zewnętrzna - to działalność podejmowana w stosunku do podmiotów niezwiązanych służbową podległością z tym organem administracji. Jest to sfera stosunków z obywatelami, organizacjami społecznymi.

Wewnętrzna - to działalność podejmowana w stosunku do swoich organów lub jednostek organizacyjnych lub pracowników podporządkowanych danemu organowi. Przykład: stosunki pomiędzy Prezesem RM a wojewodą, ministrami a wojewodami, starostą a pracownikami starostwa.

Ad. 3c) Władcze i niewładcze formy działania administracji publicznej.

Działania administracji mogą mieć charakter działań władczych i niewładczych.

Za działania władcze uważa się akty normatywne i akty administracyjne.

Ich cechą jest to, że organ administracji jednostronnie może w ramach swoich kompetencji rozstrzygać o pozycji prawnej drugiej strony stosunku prawnego, która musi się podporządkowywać woli organu bowiem dysponuje on środkami przymusu pozwalającymi na wymuszenie podporządkowania się prawu. Są to środki przymusu określone w postępowaniu egzekucyjnym w administracji, w postępowaniu przed kolegium do spraw wykroczeń oraz postępowaniu karnym.

W przypadku niewładczych form działania, jak umowy, porozumienia, działalność społeczno-organizacyjna, czynności materialno-techniczne, pozycja organu administracji i drugiego podmiotu stosunku prawnego są sobie równe.

Ad. 3d) Katalog i charakterystyka prawnych form działania administracji publicznej.

1. **akt normatywny (stanowienie aktów normatywnych)**- władcze rozstrzygnięcie organu administracji publicznej, zawierające normy postępowania skierowane do generalnie określonego adresata w abstrakcyjnie określonej sytuacji. Typowy akt normatywny nie ulega dezaktualizacji (skonsumowaniu) w wyniku jednorazowego wykorzystania. Ma zastosowanie wielokrotne. Stoi za nim przymus państwa.
  - **Nazwy używane to:** zarządzenie – wojewody, starosty, ministra, gminne przepisy porządkowe, powiatowe przepisy porządkowe, rozporządzenia wykonawcze /minister, wojewoda/, rozporządzenia porządkowe wojewody, uchwały organów stanowiących i wykonawczych samorządu terytorialnego,
  - **Przykłady:**
    - rozporządzenie wojewody w sprawie podziału obszaru województwa na obwody łowieckie;
    - uchwała rady gminy w sprawie ustalenia stawek podatków i opłat lokalnych ;
    - uchwała rady powiatu w sprawie wyposażenia pojazdów pociągowych w hamulec ręczny .
2. **akt administracyjny (wydawanie aktów administracyjnych)**- wydane na podstawie przepisów prawa administracyjnego władcze oświadczenie woli organu określające sytuację prawną konkretnie oznaczonego adresata w indywidualnie i przedmiotowo oznaczonej sprawie.
  - Zarówno akt administracyjny jak i normatywny muszą mieć zawsze wskazaną podstawę prawną, którą mogą stanowić przepisy rangi ustawowej. W przypadku aktu administracyjnego podstawa prawną może być też rozporządzenie wykonawcze wydane z wyraźnego upoważnienia ustawy i dla jej wykonania.
  - Od aktu administracyjnego akt normatywny różni się sposobem określenia adresata. Akt normatywny nie wskazuje adresata imiennie, natomiast akt administracyjny charakteryzuje się **tzw. podwójną konkretnością która wyraża się w tym, że oznaczony jest w tym akcie konkretny adresat wskazany z imienia i nazwiska, adresu lub nazwy i wskazana jest konkretna sprawa tego adresata rzeczowo oznaczona.**
  - Nazwy aktów administracyjnych:
    1. decyzja administracyjna (zezwozenie, pozwolenie, koncesja, zgoda, nakaz(rozbiórki samowoli budowlanej), zakaz) - służą do reglamentacji prawnej sfery zewnętrznej.
    2. postanowienie (wydawane w toku postępowania administracyjnego np. o przeprowadzeniu dowodu z opinii biegłego)
    3. powołanie na określone stanowisko i odwołanie z niego(sekretarz gminy, sekretarz powiatu, skarbnik gminy (główny księgowy budżetu), skarbnik powiatu (główny księgowy budżetu powiatu) skarbnik województwa (główny księgowy budżetu województwa), (wojewoda, wicewojewoda przez Prezesa RM),
    4. mianowanie (nominacja) (urzędnika samorządowego, państwowego, służby cywilnej),
    5. rozstrzygnięcie nadzorcze(wojewody, RIO),.
3. **ugoda administracyjna (zawieranie ugód administracyjnych)** – pisemne porozumienie między stronami o sprzecznych interesach w czasie toczącego się postępowania administracyjnego. Zawarcie ugody przed organem administracji wyłącza rozstrzyganie sprawy w formie decyzji. Ugoda ma moc prawną decyzji administracyjnej po zatwierdzeniu jej przez organ administracji prowadzący sprawę w formie postanowienia. Podstawa- art. 13 kpa.
4. **porozumienie administracyjne (zawieranie porozumień administracyjnych)**– dwu lub wielostronna czynność z zakresu prawa administracyjnego. Zawierają je podmioty

wykonujące administrację publiczną. Dochodzi do skutku na podstawie zgodnych oświadczeń woli tych podmiotów, np. wojewody i sejmiku województwa, rady gminy i rady powiatu.

- Przedmiotem porozumień administracyjnych są zobowiązania podmiotów administracyjnych dotyczące realizacji zadań ze sfery administracji publicznej.
5. **czynności materialno-techniczne** (wykonywanie czynności...) – działania faktyczne organu administracji wynikają z konkretnej normy prawnej i wywołują konkretne skutki prawne, np. zajęcie rzeczy ruchomej przez poborcę skarbowego, zatrzymanie osoby popełniającej wykroczenie, sporządzenie protokołu, doręczenie zawiadomienia, postawienie znaku drogowego, doręczenie wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, dokonanie rozbiórki budynku.
  6. **działalność społeczno-organizatorska** – ogólna norma kompetencyjna wg. której administracja publiczna organizuje wykonywanie funkcji państwa. Wywodzi się z ogółu czynności zarządzania. np. 18 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Przykłady: narady o charakterze koordynującym określone zadania, zebrania mieszkańców.
  7. **zawieranie różnego rodzaju umów, gdzie jedną stroną jest organ administracji publicznej.**

Ad. 4. Postępowanie administracyjne.

Ad. 4a) Pojęcie postępowania administracyjnego.

1. Jest to wewnętrznie zorganizowany proces ciągłego stosowania prawa materialnego i procesowego.
2. Zespół zasad i norm prawnych określających etapy (przebieg) i sposób załatwienia sprawy określonego podmiotu przez organ administracji publicznej od jej początku do jej rozstrzygnięcia w określonej formie.

Ad. 4b) Etapy postępowania administracyjnego.

1. Ustalenie przez organ administracji publicznej jego kompetencji do prowadzenia postępowania w danej sprawie.
2. Ustalenie jakie normy prawne będą miały zastosowanie w sprawie.
3. Zastosowanie tych norm prawnych.
4. Przeprowadzenie postępowania dowodowego.
5. Uznanie za udowodnione określonych faktów związanych z daną sprawą.
6. Stwierdzenie czy te fakty mieszczą się w zakresie norm prawnych mających zastosowanie w sprawie.
7. Wiążące ustalenie konsekwencji prawnych udowodnionego faktu na podstawie zastosowanej normy prawnej (wydanie orzeczenia).

Ad. 4c) Rodzaje postępowań według KPA

KPA reguluje:

1. **orzecznicze postępowanie administracyjne** – w odniesieniu do spraw indywidualnych rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnej
2. postępowanie w sprawach rozstrzygania sporów o właściwość między organami adm. rządowej, org. samorządu terytorialnego
3. postępowanie w sprawie wydawania zaświadczeń;
4. postępowanie w sprawach skarg i wniosków.

Kategorie 3 i 4 też mają charakter indywidualny, ale nie kończą się wydaniem decyzji adm.

Ad. 1. Orzecznicze postępowanie administracyjne

Decyzja adm. jest jednym z rodzajów indywidualnego aktu adm. i charakteryzuje się podwójną konkretnością tzn.:

dotyczy imiennie określonego podmiotu
i nazwanych jego praw i obowiązków.

Decyzja będzie formą załatwienia sprawy, gdy z przepisów materialnego prawa administracyjnego wynika umocowanie dla organu administracji do prowadzenia postępowanie adm. o charakterze jurysdykcyjnym.

Ad. 2. Spór o właściwość – sytuacja prawna, w której co do zakresu działalności organów administracji zachodzi rozbieżność poglądów co do tego, który organ ma obowiązek zająć się określoną sprawą.

spór może być:

pozytywny – co najmniej 2 organy uważają się za właściwe do rozpoznania sprawy;

negatywny – co najmniej 2 organy nie uważają się za właściwe do rozpoznania sprawy.

spór może zaistnieć pomiędzy:

1. organami adm. samorządowej
2. organami administracji rządowej;
3. org. adm. samorządowej i rządowej;

Organy właściwe do rozstrzygnięcia sporu określa art. 22 kpa:

Spory o właściwość rozstrzygają:

- 1) sąd administracyjny,
- 2) starosta,
- 3) wojewoda,
- 4) minister właściwy do spraw administracji publicznej,
- 5) Prezes Rady Ministrów.

Ad. 3. Postępowanie w sprawie wydawania zaświadczeń od art. 217 kpa

Zaświadczenie to przewidziane w przepisach prawa potwierdzenie pewnego stanu faktycznego albo prawnego przez właściwy dla wydania zaświadczenia organ administracji publicznej.

Jest to dokument urzędowy, musi być wydany w odpowiedniej formie, ale kpa nie określa tej formy – wynika ona z praktyki

Ubiegający się o zaświadczenie musi złożyć wniosek (to postępowanie nie może być wszczęte z urzędu), wykazać interes prawny w jego uzyskaniu albo przywołać przepis, który daje jej prawo do żądania zaświadczenia

Wydanie zaświadczenia jest czynnością materialno - techniczną

Organ może uchylić się od wydania zaświadczenia, jeżeli potwierdzenie stany nie może być dokonane na podstawie danych, którymi organ dysponuje, dla uzyskania danych organ może jednak przeprowadzić stosowne postępowanie wyjaśniające

Odmowa wydania zaświadczenia następuje postanowieniem, na które służy zażalenie.

Nie ma stron, tylko osoba ubiegająca się o zaświadczenie.

Zaświadczenie powinno być wydane niezwłocznie (od ręki), gdy fakty będące przedmiotem zaświadczenia wynikają z posiadanej przez organ dokumentacji, najpóźniej w ciągu 14 dni od złożenia podania.

Ad. 4. Postępowanie w sprawach skarg i wniosków od art. 227 kpa

Prawo do składania skarg i wniosków przysługuje wszystkim obywatelom i org. społ.

Treść pisma decyduje czy jest to skarga czy wniosek – rozstrzyga organ.

Skargę wnosi się przeciw aktom już dokonany lub sytuacjom już istniejącym.

Art. 227 kpa - Przedmiotem skargi może być w szczególności zaniedbanie lub nienależyte wykonywanie zadań przez właściwe organy albo przez ich pracowników, naruszenie

wykonującą administrację publiczną. Dochodzi do skutku na podstawie zgodnych oświadczeń woli tych podmiotów, np. wojewody i sejmiku województwa, rady gminy i rady powiatu.

- Przedmiotem porozumień administracyjnych są zobowiązania podmiotów administracyjnych dotyczące realizacji zadań ze sfery administracji publicznej.
5. **czynności materialno-techniczne** (wykonywanie czynności...) – działania faktyczne organu administracji wynikają z konkretnej normy prawnej i wywołują konkretne skutki prawne, np. zajęcie rzeczy ruchomej przez poborcę skarbowego, zatrzymanie osoby popełniającej wykroczenie, sporządzenie protokołu, doręczenie zawiadomienia, postawienie znaku drogowego, doręczenie wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, dokonanie rozbiórki budynku.
  6. **działalność społeczno-organizatorska** – ogólna norma kompetencyjna wg. której administracja publiczna organizuje wykonywanie funkcji państwa. Wywodzi się z ogółu czynności zarządzania. np. 18 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Przykłady: narady o charakterze koordynującym określone zadania, zebrania mieszkańców.
  7. **zawieranie różnego rodzaju umów, gdzie jedną stroną jest organ administracji publicznej.**

Ad. 4. Postępowanie administracyjne.

Ad. 4a) Pojęcie postępowania administracyjnego.

1. Jest to wewnętrznie zorganizowany proces ciągłego stosowania prawa materialnego i procesowego.
2. Zespół zasad i norm prawnych określających etapy (przebieg) i sposób załatwienia sprawy określonego podmiotu przez organ administracji publicznej od jej początku do jej rozstrzygnięcia w określonej formie.

Ad. 4b) Etapy postępowania administracyjnego.

1. Ustalenie przez organ administracji publicznej jego kompetencji do prowadzenia postępowania w danej sprawie.
2. Ustalenie jakie normy prawne będą miały zastosowanie w sprawie.
3. Zastosowanie tych norm prawnych.
4. Przeprowadzenie postępowania dowodowego.
5. Uznanie za udowodnione określonych faktów związanych z daną sprawą.
6. Stwierdzenie czy te fakty mieszczą się w zakresie norm prawnych mających zastosowanie w sprawie.
7. Wiążące ustalenie konsekwencji prawnych udowodnionego faktu na podstawie zastosowanej normy prawnej (wydanie orzeczenia).

Ad. 4c) Rodzaje postępowań według KPA

KPA reguluje:

1. **orzecznicze postępowanie administracyjne** – w odniesieniu do spraw indywidualnych rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnej
2. postępowanie w sprawach rozstrzygania sporów o właściwość między organami adm. rządowej, org. samorządu terytorialnego
3. postępowanie w sprawie wydawania zaświadczeń;
4. postępowanie w sprawach skarg i wniosków.

Kategorie 3 i 4 też mają charakter indywidualny, ale nie kończą się wydaniem decyzji adm.

Ad. 1. Orzecznicze postępowanie administracyjne

praworządności lub interesów skarżących, a także przewlekłe lub biurokratyczne załatwianie spraw.

Skargę składa się ją w interesie własnym lub os. 3

Art. 241 kpa - Przedmiotem wniosku mogą być w szczególności sprawy ulepszenia organizacji, wzmocnienia praworządności, usprawnienia pracy i zapobiegania nadużyciom, ochrony własności, lepszego zaspokajania potrzeb ludności
Wniosek jest formą inicjatywy obywatelskiej.

Nie ma strony w postępowaniu w sprawie skarg i wniosków.

Nie jest wymagana legitymacja w sprawach skarg i wniosków.

Nie ma ograniczeń, co do terminów składania.

Ad. 4d) Zasady ogólne kodeksu postępowania administracyjnego.

Zasady uregulowane w KPA- wytyczna działań dla organu administracyjnego, służą interpretacji przepisów, wynikają z nich określone obowiązki i uprawnienia przysługujące stronie postępowania administracyjnego. Znajdują one konkretyzację w dalszych przepisach kodeksu.

1. Zasada legalności (praworządności) – art. 6 kpa

- Organ administracyjny powinien działać na podstawie prawa i w granicach obowiązującego prawa;
- Podstawą działań administracyjnych w stosunkach z podmiotami zewnętrznymi mogą być tylko te akty normatywne zaliczane do źródeł prawa.;
- Organ administracyjny musi też czuwać, żeby w toku całego postępowania prawo nie zostało naruszone, żeby wszystkie podmioty, które biorą udział w postępowaniu działały zgodnie z prawem, jeżeli uzna to za stosowne powinien zawiadomić o tym prokuratora, gdyż może on sam żądać wszczęcia postępowania jak i do postępowania się przyłączyć.
- Realizacja:
  1. Organ administracji przestrzega z urzędu swojej właściwości (art. 19 kpa)
  2. art. 104 kpa – decyzja adm. jako obowiązkowa prawna forma załatwienia sprawy,
  3. art. 107 § 1 kpa – podstawa prawna decyzji administracyjnej.
  4. art. 124 kpa – podstawa prawna postanowienia.

2. Zasada prawdy obiektywnej – art. 7 kpa.

Wynika z niej obowiązek prawny uzyskania w toku postępowania w danej sprawie takiego materiału dowodowego i takiego obrazu stanu faktycznego określonej sprawy, który można uznać za zgodny z rzeczywistością. Stan taki uzyskuje się przez przeprowadzenie postępowania dowodowego.

Dla organu adm. publicznej z tej zasady wynika obowiązek ustalania z urzędu, jakie dowody są niezbędne dla ustalenia stanu faktycznego sprawy.

Organ administracyjny powinien dążyć do bezstronnego wyjaśnienia wszystkich okoliczności sprawy, ustalić jakie fakty są w danej sprawie istotne, jakie dowody umożliwiają udowodnienie tych faktów, przeprowadzić postępowanie dowodowe, ale nie jest jego obowiązkiem wskazanie dowodów.

Organ administracyjny powinien w uzasadnieniu wskazać, na których dowodach się oparł, które uwzględnił, dał wiarę, a których nie.

Realizacja:

art. 77 kpa – postępowanie dowodowe oparte na zasadzie oficjalności – organ z urzędu ustala jakie dowody są w sprawie konieczne, co nie zwalnia strony z obowiązku przedstawiania innych dowodów potrzebnych do rozstrzygnięcia sprawy.

art. 78 § 1 kpa

art. 75 § 1 kpa

art. 76 § 1 kpa

art. 81 kpa

art. 145 kpa

3. Zasada pogłębiania zaufania do organów administracji publicznej – art. 8 kpa.

Organ tak powinien działać, żeby obywatele mieli do niego zaufanie.

Realizacja:

1. Art. 107 § 1 kpa decyzja zawiera podstawę prawną i uzasadnienie
2. art. 124 § 1 i 2 – uzasadnienie postanowień
3. Art. 238 § 1 – zawiadomienie jako prawna forma załatwienia skargi.
4. Art. 247 – obowiązek uzasadnienia zawiadomienia o negatywnym załatwieniu wniosku.

4. Zasada informowania – art. 9 kpa.

Organy adm. publicznej mają obowiązek prawny udzielania stronom informacji o okolicznościach faktycznych i prawnych mogących mieć wpływ na uprawnienia lub obowiązki stron występujących w postępowaniu administracyjnym.

Realizacja

1. Art. 73 kpa – przeglądanie akt.
2. Art. 79 kpa – prawo zadawania pytań.
3. Art. 112 kpa – błędne pouczenie nie może szkodzić stronie.

5. Zasada czynnego udziału stron w postępowaniu administracyjnym – art. 10 kpa

- Obowiązki organu adm. publicznej prowadzącego sprawę:
  1. Obowiązek dopuszczenia strony do udziału w każdym stadium toczącego się postępowania.
  2. Obowiązek umożliwienia stronie wypowiedzenia się co do zebranych w sprawie dowodów czy zgłoszonych żądań.
  3. Organ zamykając postępowanie w sprawie powinien zawiadomić strony o możliwości zapoznania się z całością materiału zebranego w sprawie.
- Realizacja:
  1. art. 79 kpa – zawiadomienie pisemne o dowodach ze świadków.
  2. art. 61 § 4 kpa – zawiadomienie o wszczęciu postępowania z urzędu.
  3. art. 145 kpa – wznowienie post. jeśli strona nie z własnej winy nie brała udziału w postępowaniu.

6. Zasada przekonywania – art. 11 kpa.

- Przekonywanie strony o słuszności przesłanek faktycznych i prawnych będących podstawą wydania decyzji.
- Właściwe umotywowanie decyzji i jej uzasadnienie.
- Realizacja:

art. 107 § 3 kpa – uzasadnienie decyzji.
art. 124 § 2 kpa – uzasadnienie postanowienia.

7. Zasada szybkości postępowania – art. 12 kpa.

- Organ administracyjny powinien sprawę załatwić bez zbędnej zwłoki, ale zwłoka jest inaczej interpretowana niż z prawem cywilnym - oznacza tu „od ręki”, ale jest to możliwe tylko w określonych przypadkach (kiedy dowody przedstawiane przez stronę są kompletne, jeżeli decyzja ma być wydana w oparciu o fakty powszechnie znane).

- Realizacja:
  1. art. 35 kpa – terminy załatwienia sprawy w zależności od stopnia ich złożoności.
  2. art. 36 kpa - Jeśli organ nie jest w stanie dotrzymać tego terminu , powinien o tym stronie zawiadomić i wyznaczyć dodatkowy termin.
  3. art. 237 i 244 kpa – miesięczny termin do załatwienia skargi i wniosku.
  4. art. 237 § 2 i 247 kpa
  5. stronie służy skarga na bezczynność administracji do wojewódzkiego sądu administracyjnego (WSA).

8. Zasada ugodowego załatwienia spraw – art. 13 kpa.

- Organ administracyjny powinien nakłaniać strony do zawarcia ugody, nie jest to obowiązkiem strony.
- Zatwierdzenie ugody w formie postanowienia – ma wtedy taka sama moc jak decyzja adm.
- Realizacja – art 114-122 kpa

9. Zasada pisemności – art. 14 kpa

- Sprawy administracyjne załatwia się w drodze pisemnej, dotyczy to przede wszystkim decyzji administracyjnych. Jeśli przemawia za tym interes strony, a nie ma przeszkód prawnych, to decyzja może być ogłoszona ustnie, powinien być sporządzony protokół z treścią decyzji i dlatego została ona ogłoszona;
- Wniosek o żądanie wszczęcia postępowania może być złożony pisemnie albo ustnie do protokołu.

10. Zasada dwuinstancyjności postępowania administracyjnego – art. 16 kpa

- Od nie ostatecznej decyzji pierwszej instancji służy odwołanie do drugiej instancji (chyba, że przepisy szczegółowe stanowią inaczej; sens postępowania dwuinstancyjnego polega na tym, że strona ma zapewnione prawo do 2- krotnego merytorycznego rozpatrzenia sprawy, od tej zasady są dwa wyjątki:
  - 1) jeśli decyzję w 1 instancji wyda minister
  - 2) jeśli decyzję w 1 instancji wyda samorządowe Kolegium Odwoławcze

W tych przypadkach odwołanie nie przysługuje, ale żeby nie pozbawić strony możliwości zweryfikowania decyzji można złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy (robi to ten sam organ); odwołanie przenosi sprawę do organu wyższej instancji, tu- nie.

11. Zasada względnej trwałości decyzji administracyjnych – art. 16 § 1 kpa

- Z chwilą, kiedy organ wyda decyzję jest tą decyzją związany, oznacza to, że ten organ, który wydał te decyzję nie może podjąć działań z urzędu zmierzających do zmiany tej decyzji, decyzja 2 instancji jest ostateczna i podlega wykonaniu; są sytuacje, w których można uchylić decyzje ostateczną na skutek wznowienia postępowania administracyjnego, stwierdzenie nieważności decyzji.

12. Zasada sądowej kontroli rozstrzygnięć administracyjnych – art. 16 § 2 kpa

- Od 01.01.2004- sądownictwo administracyjne jest dwuinstancyjne, działają Wojewódzkie Sądy Administracyjne i Naczelny Sąd Administracyjny, do których można składać skargi.

Ad. 4e) Środki prawne w kodeksie postępowania administracyjnego.

Środki prawne, to ustanowione przez kodeks możliwości kwestionowania przez stronę lub inne uprawnione podmioty rozstrzygnięć organów administracji w celu spowodowania ich weryfikacji (zmiany, uchylecia lub stwierdzenia nieważności).

Podział środków prawnych

1. Środki prawne zwyczajne służą od decyzji i postanowień niedostatecznych.
2. Środki prawne nadzwyczajne służą od decyzji i postanowień ostatecznych. Są związane z zasadą względnej trwałości decyzji administracyjnej.

1. Zwyczajne środki prawne.

Odwołanie i zażalenie to zwyczajne środki odwoławcze, charakteryzujące się dewolutywnością (przekazanie sprawy do organu wyższej instancji), powodujące ponowne rozpoznanie sprawy.

PODMIOTY uprawnione do wniesienia środka:

- Odwołanie - strona /art. 127 § 1 KPA/ oraz podmioty na prawach strony, tj. organizacja społeczna dopuszczona do udziału w postępowaniu (art. 31 § 1-3 KPA), prokurator (art. 188 KPA) oraz Rzecznik Praw Obywatelskich (art. 14 ustawy o RPO) /dwaj ostatni bez względu na to czy brali udział w postępowaniu/,
- Zażalenie - strony, a także inni uprawnieni uczestnicy postępowania (świadkowie, biegli)

OD CZEGO SŁUŻY?

- Odwołanie służy od decyzji nieostatecznej org. I inst. – art. 127 KPA;
- Odwołanie – środek prawny generalny, bo przysługuje z zasady zawsze (z wyjątkiem decyzji ministra i SKO wydanych w I instancji – 127 § 3 k.p.a.

- Zażalenie służy na postanowienie nieostateczne org. I inst.– art. 141 KPA;
- Zażalenie – nie jest środkiem generalnym, bo nie przysługuje na wszystkie postanowienia
- Zażalenie na postanowienie przysługuje jedynie wówczas, gdy KPA tak stanowi (art. 141 § 1). Jeżeli kodeks nie przewiduje zażalenia na postanowienie, może ono być zaskarżone tylko w odwołaniu od decyzji (art. 142).
- **Przykłady zaskarżalnych postanowień:** 74,88,96,101,106,108,113,119,152,261,264 k.p.a.
- **Przykłady niezaskarżalnych postanowień:** postanowień sprawie wznowienia postępowania – 149§ 1 k.p.a., ograniczenia dowodów 78 § 2 k.p.a., odmowa przywrócenia terminu do wniesienia odwołania /skarżone w odwołaniu/ - 59 § 2 k.p.a.

TERMINY:

- Odwołanie wnosi się w ciągu 14 dni od dnia doręczenia <ogłoszenia, gdy była ogłaszana> stronie decyzji,
  - Zażalenie wnosi się w ciągu 7 dni od dnia doręczenia <ogłoszenia, gdy było ogłaszane> stronie postanowienia.
- Terminy te są terminami prekluzyjnymi.

Inne terminy, wynikające z ustaw szczególnych, np.:

- od decyzji wydanej w I instancji, dotyczącej uprawnień emerytalno-rentowych lub z ubezpieczeń społecznych przysługuje termin 30-dniowy na wniesienie odwołania,
- od decyzji związanych z rozwiązaniem stosunku pracy z mianowanym pracownikiem państwowym przysługuje termin 7-dniowy (art. 38 prag. urzęd.),
- od decyzji o zakazie zgromadzenia odwołanie wnosi się w terminie 3 dni od dnia jej doręczenia (art. 9 ust. 2 ustawy – Prawo o zgromadzeniach).

WYKONALNOŚĆ decyzji/postanowienia w przypadku wniesienia środka

- odwołanie

Przed upływem terminu do wniesienia odwołania decyzja nie podlega wykonaniu, a wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie decyzji (wywołuje skutek suspensywny); nie ma to zastosowania, gdy:

- ✓ decyzji został nadany rygor natychmiastowej wykonalności,
- ✓ decyzja podlega natychmiastowemu wykonaniu z mocy ustawy,
- ✓ decyzja jest zgodna z żądaniem wszystkich stron.

- zażalenie

Wniesienie zażalenia nie wstrzymuje wykonania postanowienia (nie ma charakteru suspensywnego) Organ administracji, który wydał postanowienie może jednak wstrzymać jego wykonanie, gdy uzna to za uzasadnione.

Treść odwołania i zażalenia

Odwołanie i zażalenie nie wymagają szczegółowego uzasadnienia, wystarczy jeżeli wynika z niego, że strona nie jest zadowolona z wydanej decyzji lub postanowienia. Przepisy szczególne mogą ustalać inne wymogi, co do treści odwołania lub zażalenia.

Odwołanie i zażalenie są podaniami, a więc muszą odpowiadać tym samym, co podania, wymogom (warunki formalne: kto, do kogo, o co, podpis), a gdy chodzi o treść, muszą wyrażać niezadowolenie z wydanej decyzji lub postanowienia i żądanie ponownego zbadania sprawy.

Odwołanie i zażalenie ma związek z zasadą dwuinstancyjności postępowania administracyjnego

- oba powodują przeniesienie sprawy do organu odwoławczego
- Oba środki wnoszone są do organu II instancji, za pośrednictwem organu I instancji. / art. 129 § 1 k.p.a. oraz art. 144 w zw. z 129§1 k.p.a
- Art. 132 § 1-2 przewiduje **instytucję samokontroli**, czyli możliwość zmiany lub uchylecia zaskarżonej decyzji/postanowienia przez organ, który je wydał, w drodze wydania nowej decyzji, jeżeli:
  1. środek odwoławczy został wniesiony przez wszystkie strony, a organ administracji który wydał decyzję/postanowienie uzna, że to odwołanie zażalenie w całości zasługuje na uwzględnienie,
  2. środek odwoławczy wniosła jedna strona, a pozostałe wyraziły zgodę na uchylenie lub zmianę decyzji/postanowienia zgodnie z żądaniem strony.

Zasada dwuinstancyjności:

- **Art. 15.** Postępowanie administracyjne jest dwuinstancyjne. **Art. 127. § 1.** Od decyzji wydanej w pierwszej instancji służy stronie odwołanie tylko do jednej instancji. /tak samo zażalenie/
- Zasada dwuinstancyjności postępowania administracyjnego (art. 15) wyraża regułę, iż wszystkie decyzje nieostateczne mogą być na wniosek osoby uprawnionej zaskarżone do organu administracji publicznej wyższego stopnia nad organem, który wydał zaskarżoną decyzję.
- Zasada ta odnosi się nie tylko do zwyczajnego toku postępowania administracyjnego, lecz także do decyzji wydanych w wyniku postępowań nadzwyczajnych, co stwierdził NSA w wyroku z dnia 11 czerwca 1981 r., SA 584/81, ONSA 1981, nr 1, poz. 55
- Zasada dwuinstancyjności postępowania umożliwia weryfikację decyzji organu I instancji, co do legalności i celowości rozstrzygnięcia,
- Weryfikacja rozstrzygnięć administracyjnych w administracyjnym toku instancji następuje wyłącznie wskutek czynności strony, jaką jest wniesienie zwyczajnego

środka prawnego /**odwołanie, zażalenie**/; organ odwoławczy (organ II instancji) nie może działać z urzędu

Wyjątki od zasady dwuinstancyjności

- od decyzji wydanej w pierwszej instancji przez ministra lub samorządowe kolegium odwoławcze nie służy odwołanie, jednakże strona niezadowolona z decyzji może zwrócić się do tego organu z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy; do wniosku tego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące odwołań od decyzji – art. 127 § 3 k.p.a.
- powyższa zasada dotyczy postanowień wydawanych przez te organy – art. 144 k.p.a.
- powództwo do sądu – art. 160§ 5 k.p.a. /dot. decyzji przyznającej odszkodowanie z tytułu wydania nieważnej decyzji/
- 186 § 3 ustawy prawo wodne – dotyczy niezaskarżalnej decyzji wojewody o wysokości odszkodowania za szkodę nie będącą następstwem wydania pozwolenia wodnoprawnego, stronie przysługuje jedynie droga sądowa
- art. 17 ust. 6 ustawy o stanie wyjątkowym /decyzje wydane są tu ostateczne, zaskarżenia od razu do WSA/

Postępowanie przed organem odwoławczym.

- organ odwoławczy rozpoznaje zażalenie lub odwołanie, realizując kontrolę instancyjną, która jest kontrolą co do legalności, jak i co do celowości;
- organ odwoławczy może wstrzymać w uzasadnionych przypadkach natychmiastowe wykonanie decyzji (art. 135);
- organ odwoławczy może przeprowadzić na żądanie strony lub z urzędu dodatkowe postępowanie w celu uzupełnienia dowodów i materiałów w sprawie albo zlecić przeprowadzenie tego postępowania organowi, który wydał decyzję lub postanowienie (art. 136)
- strona, która wniosła odwołanie lub zażalenie może je cofnąć przed wydaniem decyzji przez organ odwoławczy. Organ odwoławczy nie uwzględni cofnięcia odwołania lub postanowienia, jeżeli prowadziłyby to do utrzymania w mocy decyzji lub postanowienia naruszającego prawo lub interes społeczny (art. 137) – zasada ograniczonej dyspozycyjności.
- organ odwoławczy stwierdza w drodze postanowienia niedopuszczalność odwołania lub zażalenia (*np. złożone przez podmiot nielegitymowany do jego wniesienia, wyczerpanie toku instancji*), uchybienie terminu do jego wniesienia.(art. 134)
- Organ odwoławczy nie może wydać decyzji/postanowienia na niekorzyść strony odwołującej się, chyba że zaskarżona decyzja/postanowienie rażąco narusza prawo lub interes społeczny (art. 139) - warunkowy zakaz reformationis in peius

Rozstrzygnięcia organu odwoławczego (art. 138, 144 z zw. z 138):

- utrzymuje w mocy zaskarżoną decyzję/postanowienie,
- uchyla zaskarżoną decyzję/postanowienie w części lub w całości i w tym zakresie orzeka co do istoty sprawy,
- uchyla decyzję/postanowienie w całości i umarza postępowanie I instancji /*gdy stało się bezprzedmiotowe*/,
- uchyla decyzję/postanowienie w całości i przekazuje sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi I instancji /*gdy rozstrzygnięcie sprawy wymaga uprzedniego przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego w całości lub znacznej części*/; - przekazując sprawę organ ten może wskazać, jakie okoliczności należy wziąć pod uwagę przy ponownym jej rozpatrzeniu,
- umarza postępowanie odwoławcze /cofnięcie odwołania – patrz wyżej/

2. Nadzwyczajne środki prawne

Do nadzwyczajnych środków prawnych należy zaliczyć:

- 1) wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy - art. 127 § 3 KPA
- 2) żądanie wznowienia postępowania - art. 145 i nast. KPA,
- 3) żądanie stwierdzenia nieważności decyzji - art. 156 i nast. KPA,
- 4) żądanie uchylecia lub zmiany decyzji ostatecznej - art. 154, 155, 161, 163 KPA,

WNIOSEK O PONOWNE ROZPATRZENIE SPRAWY

Do rozpoznania tego wniosku stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące odwołań, jednakże wnioskowi tego nie można traktować jako zwyczajnego środka zaskarżenia. Traktowany jest on jako nadzwyczajny środek zaskarżenia (art. 127 § 3):

- 1) Od decyzji wydanej w I instancji przez ministra nie służy odwołanie. Strona niezadowolona z decyzji może zwrócić się do tego organu z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.
- 2) Od decyzji wydanej w I instancji przez samorządowe kolegium odwoławcze w sprawach należących do zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego odwołanie nie przysługuje, tylko wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.

ŻĄDANIE WZNOWIENIA POSTĘPOWANIA

Wznowienie postępowania związane jest z zasadą względnej trwałości decyzji.

Art. 145 § 1 k.p.a. zawiera pozytywną, wyczerpującą enumerację wad decyzji, będących przesłankami wznowienia postępowania.

W sprawie zakończonej decyzją ostateczną wznawia się postępowanie, jeżeli:

- 1) dowody, na których podstawie ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe,
- 2) decyzja wydana została w wyniku przestępstwa <może być wznowione przed stwierdzeniem popełnienia przestępstwa orzeczeniem sądu lub innego organu, jeżeli popełnienie przestępstwa jest oczywiste, a wznowienie postępowania jest niezbędne dla uniknięcia niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia ludzkiego albo poważnej szkody dla interesu społecznego albo w przypadku, gdy postępowanie przed sądem lub innym organem nie może być wszczęte na skutek upływu czasu lub z innych przyczyn określonych w przepisach >,
- 3) decyzja wydana została przez pracownika lub organ administracji publicznej, który podlega wyłączeniu, stosownie do przepisów KPA,
- 4) strona bez własnej winy nie brała udziału w postępowaniu,
- 5) wyjdą na jaw istotne dla sprawy nowe okoliczności faktyczne lub nowe dowody istniejące w dniu wydania decyzji, nieznanie organowi, który wydał decyzję,
- 6) decyzja wydana została bez uzyskania wymaganego prawem stanowiska innego organu,
- 7) zagadnienie wstępne zostało rozstrzygnięte przez właściwy organ lub sąd odmiennie od oceny przyjętej przy wydaniu decyzji,
- 8) decyzja wydana została w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostało następnie uchylone lub zmienione.
- 9) gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja <skargę o wznowienie wnosi się w terminie 1 miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia TK>.

Kiedy nie uchyla się decyzji:

- uchylenie decyzji z przyczyn określonych w pkt. 1 i 2 nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło 10 lat, zaś z przyczyn określonych w pkt. 3 - 9, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło 5 lat.
- nie uchyla się decyzji, jeżeli w wyniku wznowienia postępowania mogłaby zapaść wyłącznie decyzja odpowiadająca w swej istocie decyzji dotychczasowej.

Wznowienie postępowania następuje z urzędu lub na wniosek strony /tylko na żądanie strony, gdy strona bez własnej winy nie brała udziału w postępowaniu oraz gdy TK orzekł o niezgodności decyzji z Konstytucją, umową międzynarodową lub ustawą/

Podanie o wznowienie postępowania wnosi się do organu administracji publicznej, który wydał w sprawie decyzję w pierwszej instancji, w terminie 1 miesiąca od dnia, w którym strona dowiedziała się o okoliczności stanowiącej podstawę do wznowienia lub od dnia, w którym strona dowiedziała się o decyzji <w przypadku, gdy strona bez własnej winy nie brała udziału w postępowaniu>.

Wznowienie postępowania następuje w drodze postanowienia, nie przysługuje zażalenie.
Odmowa wznowienia postępowania następuje w drodze decyzji /gdy brak jest podstaw do wznowienia/, przysługuje odwołanie.

Organ właściwy /do wydania postanowienia o wznowieniu postępowania oraz decyzji o odmowie wznowienia postępowania/

- organ, który wydał decyzję w sprawie w ostatniej instancji,
- jeżeli przyczyną wznowienia jest działalność tego organu, to co do zasady o wznowieniu postępowania decyduje organ wyższego stopnia.

Wstrzymanie wykonania decyzji

- Wznowienie postępowania ma konstrukcję względnie suspensywną, co oznacza, że wykonanie decyzji nie zostaje wstrzymane z mocy prawa przez sam fakt uruchomienia postępowania.
- Organ właściwy w sprawie wznowienia wydaje postanowienie o wstrzymaniu wykonania decyzji z urzędu lub na żądanie strony, gdy okoliczności sprawy dają podstawę do przypuszczenia, że decyzja będzie uchylona w wyniku wznowienia (art. 152 § 1).

Czynności organu związane ze wznowieniem można podzielić na 2 fazy.

W pierwszej - organ przeprowadza postępowanie co do przyczyn wznowienia;

W drugiej fazie - organ wydaje decyzję, w której:

- albo odmawia uchylecia dotychczasowej decyzji, gdy dojdzie do przekonania, że nie ma podstaw do jej uchylecia;
- lub uchyla decyzję i wydaje nową, stwierdziwszy istnienie podstaw istocie rozstrzyga o istocie sprawy (art. 151 § 1).
- w przypadku, gdy w wyniku wznowienia postępowania nie można uchylć decyzji, ponieważ od dnia jej doręczenia lub ogłoszenia upłynęło odpowiednio 10 lub 5 lat, organ administracji publicznej ograniczy się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazania okoliczności, z powodu których nie uchylil decyzji.

Stronie, która poniosła szkodę w wyniku wydania decyzji dotkniętej wadą na skutek zaistnienia przyczyny wznowienia postępowania, albo wskutek uchylecia takiej decyzji w wyniku wznowienia postępowania, służy roszczenie odszkodowawcze w zakresie i na zasadach określonych w kc Dochodzenie odszkodowania następuje w postępowaniu przed sądem powszechnym.

Wznowienie postępowania w sprawie załatwionej postanowieniem

Stosuje się odpowiednio przepisy o wznowieniu sprawy zakończonej decyzją administracyjną, w przypadku gdy na postanowienie służy zażalenie.

ŻĄDANIE STWIERDZENIA NIEWAŻNOŚCI

- Art. 156 par. 1 pkt. 1-6 określa rodzaje wad decyzji (tzw. ciężkie wady prawne) będące przesłankami stwierdzenia nieważności decyzji.
- Można stwierdzić nieważność również decyzji nieostatecznej /inaczej przy wznowieniu/
- Decyzja stwierdzająca nieważność decyzji ma charakter deklaratoryjny i wywiera skutki ex tunc.

Organ administracji publicznej stwierdza nieważność decyzji, która:

- 1) wydana została z naruszeniem przepisów o właściwości, /każdej/
- 2) wydana została bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa,
- 3) dotyczy sprawy już poprzednio rozstrzygniętej inną decyzją ostateczną,
- 4) została skierowana do osoby niebędącej stroną w sprawie,
- 5) była niewykonalna w dniu jej wydania i jej niewykonalność ma charakter trwały,
- 6) w razie jej wykonania wywołałaby czyn zagrożony karą,
- 7) zawiera wadę powodującą jej nieważność z mocy prawa.

- Nie można stwierdzić nieważności decyzji gdy zaistnieją okoliczności z pkt. 1, 3, 4, 7, jeżeli od dnia jej doręczenia lub ogłoszenia upłynęło 10 lat, a także gdy decyzja wywołała nieodwracalne skutki prawne. Organ wtedy stwierdza wydanie decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazuje okoliczności, z powodu których nie stwierdził jej nieważności. (art. 158 §. 2).
- Właściwy do stwierdzenia nieważności decyzji jest organ wyższego stopnia, a gdy decyzja została wydana przez ministra lub SKO - ten organ.
- Postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji wszczyna się na żądanie strony lub z urzędu (nadzór) - art. 157 § 3 k.p.a..
- Odmowa wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji następuje **w drodze decyzji**.
- Rozstrzygnięcie w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji następuje **w drodze decyzji, przysługuje od niej odwołanie**.
- Organ właściwy w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji wstrzyma z urzędu lub na żądanie strony wykonanie decyzji, jeżeli zachodzi prawdopodobieństwo, że jest ona dotknięta jedną z wad wymienionych w pkt. 1 – 7. Na postanowienie o wstrzymaniu wykonania decyzji służy stronie zażalenie.

Odszkodowanie

Stronie, która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem pkt. 1 - 7 lub stwierdzenia nieważności takiej decyzji służy roszczenie o odszkodowanie za poniesioną rzeczywistą szkodę, chyba że ponosi ona winę za powstanie okoliczności wymienionych w pkt. 1 - 7. Do odszkodowania stosuje się przepisy kc, Odszkodowanie przysługuje od organu, który wydał decyzję z naruszeniem przepisu art. 156 par. 1, chyba że winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie ponosi inna strona postępowania dotyczącego tej decyzji; w tym ostatnim przypadku roszczenie o odszkodowanie służy w stosunku do strony winnej powstania tych okoliczności. Strona niezadowolona z przyznanego jej odszkodowania może wnieść - w terminie 30 dni od dnia doręczenia jej decyzji w tej sprawie - powództwo do sądu powszechnego.

WNIOSEK O ZMIANĘ LUB UCHYLENIE DECYZJI

Przepisy KPA przewidują możliwość wzruszenia nie tylko wadliwych decyzji ostatecznych, lecz również decyzji prawidłowych.

Może to mieć miejsce w przypadku:

- 1) uchylenia lub zmiany decyzji, na mocy której strona nie nabyła prawa (art. 154)

- w każdym czasie, jeżeli przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes stron,
- przez organ administracji publicznej, który ją wydał lub przez organ wyższego stopnia,
- w sprawach należących do zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego do zmiany lub uchylecia decyzji ostatecznej, na mocy której żadna ze stron nie nabyła prawa, lub nabyła lecz za uchyleciem lub zmianą decyzji przemawia interes społeczny lub słuszny interes strony, właściwe są organy tych jednostek,
- na wniosek strony, jak i z urzędu (art. 154 par. 1 w zw. z art 61 § 1),
- Wg NSA rozstrzygnięcie podjęte w trybie art. 154 jest decyzją wydaną w I instancji i przysługuje od niej odwołanie (postanowienie NSA z 17.03.1982 r., II SA 1188/81).

2) uchylecia lub zmiany decyzji, na mocy której strona nabyła prawo (art. 155)

- w każdym czasie za zgodą strony,
- przez organ administracji publicznej, który ją wydał lub przez organ wyższego stopnia,
- jeżeli przepisy szczególne nie sprzeciwiają się uchyleciu lub zmianie takiej decyzji,
- jeżeli przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony.
- nie zastosowanie się przez organ administracji do przesłanki przewidzianej w art. 155 i uchylecie lub zmiana - bez zgody strony - decyzji ostatecznej, na mocy której strona nabyła prawo - stanowi zdaniem NSA rażące naruszenie prawa, co jest podstawą do stwierdzenia nieważności decyzji na mocy art. 156 par. 1 pkt 2 (wyrok NSA z 04.12.1981 r., I SA 2408/81, nr 2).

3) uchylecia lub zmiany decyzji w warunkach nadzwyczajnych (art. 161),

- minister lub /wojewoda - dot. decyzji wydanych przez organy jednostek samorządu terytorialnego w sprawach należących do zadań z zakresu administracji rządowej /
- w niezbędnym zakresie każdą decyzję ostateczną,
- jeżeli w inny sposób nie można usunąć stanu zagrażającego życiu lub zdrowiu ludzkiemu albo zapobiec poważnym szkodom dla gospodarki narodowej lub dla ważnych interesów państwa.
- w orzecznictwie NSA mocno podkreślana jest wyjątkowość tego trybu uchylania lub zmiany decyzji ostatecznych (np. wyrok NSA z 19.04.1983 r., II SA 12/83; OSPiKA 1984, nr 9). Z uwagi na subsydiarny charakter tego trybu uchylecia lub zmiany decyzji dotyczy ono przede wszystkim decyzji prawidłowych, na mocy których strona nabyła prawo i nie wyraża zgody na uchylecie lub zmianę decyzji. Od decyzji wydanej na podstawie art. 161 par 1-2 przysługuje stronie odwołanie, a gdy decyzję wydał minister - wniosek o ponowne rozpatrzenie strony.

4) uchylecia lub zmiany na mocy przepisów szczególnych (art. 163)

- możliwość uchylecia lub zmiany przez organ administracji publicznej decyzji, na mocy której strona nabyła prawo, także w innych przypadkach niż wyżej wskazane oraz na innych zasadach niż określone powyżej, na podstawie przepisów szczególnych. Przepisy szczególne określają wtedy właściwość organu. Np art. 22 ust. 1 ustawy o działalności gospodarczej stanowiący, że organ koncesyjny może cofnąć koncesję albo ograniczyć zakres lub przedmiot działalności gospodarczej określonej w koncesji, jeżeli przedsiębiorca nie wypełnia określonych w niej podstawowych warunków wykonywania działalności gospodarczej.

Ad. f). Organy odwoławcze wg KPA

- Pojęcie organów odwoławczych zawiera się w szerszym pojęciu - organy wyższego stopnia.
- Funkcja organu odwoławczego sprowadza się do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy w roku instancji.

- Oprócz funkcji organów odwoławczych organy wyższego stopnia pełnią również funkcję organów nadzoru orzeczniczego, co sprowadza się do weryfikacji ostatecznych decyzji administracyjnych i postanowień w nadzwyczajnych trybach postępowania administracyjnego.
  - Właściwość organów odwoławczych w stosunku do poszczególnych organów I stopnia określają art. 17, 35 § 4, 127 § 2 kpa + ustawy szczególne):
- 1) w stosunku do **organów jednostek samorządu terytorialnego** wszystkich trzech poziomów – **SKO** chyba, że ustawy szczególne stanowią inaczej, zasada ta potwierdzona jest w art. 1 ust. 1 ustawy o SKO,
Wyjątki przewidziane w ustawach szczególnych:
    - Ogólny przepis dotyczący wojewody znajduje się w ustawie o administracji rządowej w województwie – art. 7 pkt 4 – organem wyższego stopnia jest wojewoda, jeżeli ustawy szczególne tak stanowią;
    - ustawa o z 27 sierpnia 1997 r. o **rehabilitacji zawodowej i społecznej** oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych – od **decyzji marszałka województwa** w sprawie pożyczek dla niepełnosprawnych – **prezes zarządu PFRON**;
    - ustawa z 5 czerwca 1998 r. o **samorządzie województwa** – od **decyzji marszałka** w sprawach związanych z realizacją zadań powierzonych marszałkowi na podstawie porozumienia z wojewodą – **właściwy minister**;
  - 2) w stosunku do **województw** – właściwy za względu na rodzaj sprawy **minister**;
  - 3) w stosunku do **organów rządowej administracji niezespalonej** z wojewodą i starostą – **organy nadrzędne** nad tymi organami **lub** właściwi **ministrowie**;
  - 4) w stosunku do **organów rządowej administracji zespolonej** z wojewodą i starostą – **organy nadrzędne** nad tymi organami **lub** właściwi **ministrowie**
  - 5) w stosunku do **organizacji społecznych** – odpowiednie organy wyższego stopnia tych organizacji, a w razie ich braku – **organ państwowy sprawujący nadzór** nad ich działalnością
Chodzi tu o organizację społ. w rozumieniu kpa czyli o organizacje, które mogą wydawać decyzje adm. Są to np. organizacje samorządów zawodowych (r. pr., adw., lekarze)

Ad. 5. Sądowa kontrola legalności aktów prawnych administracji publicznej.

Ad. 5a) Organizacja sądownictwa administracyjnego.

Podstawa prawna

- Konstytucja RP z dnia 02 kwietnia 1997 r.
- ustawa z dnia 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2002, nr 153, 1269)
- ustawa z dnia 30 sierpnia 2003 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2002 r. nr 153, poz. 1270)

Zgodnie z tymi ustawami sądami administracyjnymi są:

1. Naczelny Sąd Administracyjny z siedzibą w Warszawie
2. oraz wojewódzkie sądy administracyjne (art. 2 ustawy o ustroju...) ustanawiane i znoszone przez Prezydenta;

W I instancji sprawy należące do właściwości sądów administracyjnych rozpoznają wojewódzkie sądy administracyjne.

W II instancji sprawy są rozpoznawane przez Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie, który ponadto:

- sprawuje nadzór nad działalnością wojewódzkich sądów administracyjnych w zakresie orzekania w trybie określonym ustawami,
- rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń tych sądów
- podejmuje uchwały wyjaśniające zagadnienia prawne
- rozpoznaje inne sprawy należące do właściwości Naczelnego Sądu Administracyjnego na mocy innych ustaw. (art. 3 ustawy o ustroju ...)

Wojewódzkie sądy administracyjne

- Tworzy się dla jednego województwa lub dla większej liczby województw.
- Wojewódzki sąd administracyjny dzieli się na wydziały, które tworzy i znosi Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego.
- Organami wojewódzkiego sądu administracyjnego są:
  1. prezes sądu,
  2. zgromadzenie ogólne sędziów wojewódzkiego sądu administracyjnego,
  3. kolegium wojewódzkiego sądu administracyjnego
- Prezes wojewódzkiego sądu administracyjnego kieruje sądem i reprezentuje go na zewnątrz, pełni czynności administracji sądowej i inne czynności przewidziane w ustawie.

Naczelny Sąd Administracyjny: (art. 30 i nast. ustawy o ustroju...)

- ma siedzibę w Warszawie.
- Organami Naczelnego Sądu Administracyjnego są:
  - Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego,
  - Zgromadzenie Ogólne Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego
  - Kolegium Naczelnego Sądu Administracyjnego.
- Naczelny Sąd Administracyjny dzieli się na:
  - Izbę Finansową,
  - Izbę Gospodarczą
  - Izbę Ogólnoadministracyjną.

1. Izba Finansowa sprawuje, nadzór nad orzecznictwem wojewódzkich sądów administracyjnych w sprawach zobowiązań podatkowych i innych świadczeń pieniężnych, do których mają zastosowanie przepisy podatkowe oraz o egzekucji świadczeń pieniężnych.

2. Izba Gospodarcza sprawuje, nadzór nad orzecznictwem wojewódzkich sądów administracyjnych w sprawach działalności gospodarczej, ochrony własności przemysłowej, budżetu, dewizowych, papierów wartościowych, bankowości, ubezpieczeniowych, ceł, cen, stawek taryfowych oraz opłat, z wyjątkiem opłat w sprawach, dla izby ogólnoadministracyjnej.

3. Izba Ogólnoadministracyjna sprawuje, nadzór nad orzecznictwem wojewódzkich sądów administracyjnych w sprawach nie wymienionych w pkt 1,2 , a w szczególności w sprawach z zakresu budownictwa i nadzoru budowlanego, zagospodarowania przestrzennego, gospodarki wodnej, ochrony środowiska, rolnictwa, leśnictwa, zatrudnienia, ustroju samorządu terytorialnego, gospodarki nieruchomościami, prywatyzacji mienia, powszechnego obowiązku wojskowego, spraw wewnętrznych, a także cen, opłat i stawek taryfowych, jeżeli są związane ze sprawami należącymi do właściwości tej Izby.

Ad. 5b) Zakres działania sądów administracyjnych

Do przedmiotowego zakresu działania sądów administracyjnych tj. Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych należy: (art. 1 ustawy o ustroju...)

OGÓLNIENIE :

- sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez kontrolę działalności administracji publicznej oraz rozstrzyganie sporów kompetencyjnych i o właściwość między organami jednostek samorządu terytorialnego, samorządowymi kolegiami odwoławczymi i między tymi organami a organami administracji rządowej.
  - powyższa kontrola sprawowana jest pod względem zgodności z prawem, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej.
  - Kontrola działalności administracji publicznej przez sądy administracyjne obejmuje orzekanie w sprawach skarg na (art. 3 ustawy o postępowaniu...)
- 1) decyzje administracyjne;
  - 2) postanowienia wydane w postępowaniu administracyjnym, na które służy zażalenie
  - 3) kończące postępowanie,
  - 4) postanowienia rozstrzygające sprawę co do istoty;
  - 5) postanowienia wydane w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym, na które służy zażalenie;
  - 4) inne niż określone w pkt 1-3 akty lub czynności z zakresu administracji publicznej dotyczące uprawnień lub obowiązków wynikających z przepisów prawa;
  - 6) akty prawa miejscowego organów jednostek samorządu terytorialnego i terenowych organów administracji rządowej;
  - 7) akty organów jednostek samorządu terytorialnego i ich związków, inne niż określone w pkt 5, podejmowane w sprawach z zakresu administracji publicznej;
  - 8) akty nadzoru nad działalnością organów jednostek samorządu terytorialnego;
  - 9) bezczynność organów w przypadkach określonych w pkt 1-4.
  - 10) w których przepisy ustaw szczególnych przewidują sądową kontrolę, i stosują środki określone w tych przepisach.

Zakres kompetencji wojewódzkich sądów administracyjnych: (art. 13 ustawy o postępowaniu...)

- 1) orzekanie w sprawach skarg i wniosków pkt 1 – 10 powyżej
- 2) rozpoznają wszystkie sprawy sądownoadministracyjne z wyjątkiem tych dla których jest zastrzeżona właściwość NSA w Warszawie

Zakres kompetencji Naczelnego Sądu Administracyjnego: (art. 15 ustawy o postępowaniu...)

- 1) rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń wojewódzkich sądów administracyjnych, stosownie do przepisów ustawy;
- 2) podejmuje uchwały mające na celu wyjaśnienie przepisów prawnych, których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych;
- 3) podejmuje uchwały zawierające rozstrzygnięcie zagadnień prawnych budzących poważne wątpliwości w konkretnej sprawie sądownoadministracyjnej;
- 4) **spory o właściwość** między organami jednostek samorządu terytorialnego i między samorządowymi kolegiami odwoławczymi, o ile odrębna ustawa nie stanowi inaczej, oraz spory kompetencyjne między organami tych jednostek a organami administracji rządowej. Rozstrzygane na wniosek postanowieniem przez wskazanie organu właściwego do rozpoznania sprawy.
- 5) rozpoznaje inne sprawy należące do właściwości Naczelnego Sądu Administracyjnego na mocy odrębnych ustaw.

Sądy administracyjne nie są właściwe w sprawach: (art. 5 – prawo o postępowaniu...)

- 1) wynikających z nadrzędności i podległości organizacyjnej w stosunkach między organami administracji publicznej;
- 2) wynikających z podległości służbowej między przełożonymi i podwładnymi;
- 3) odmowy mianowania na stanowiska lub powołania do pełnienia funkcji w organach administracji publicznej, chyba że obowiązek mianowania lub powołania wynika z przepisów prawa.

Ad. 6. Postępowanie egzekucyjne w administracji.

EGZEKUCJA- stosowanie przymusu państwowego w celu wykonania obowiązków wynikających z aktów adm., z przepisów prawa. Stosowana w celu wykonania świadczeń pieniężnych /podatki/, niepieniężnych/rozbiora/.

Ad 6a) Zasady ogólne postępowania egzekucyjnego w administracji

1. Zasada uprzedniego upomnienia/zagrożenia – art. 15

- Egzekucja może być wszczęta, jeżeli wierzyciel po upływie terminu do wykonania przez zobowiązanego obowiązku przesłał mu pisemne upomnienie zawierające wezwanie do wykonania tego obowiązku z zagrożeniem przekazania sprawy na drogę postępowania egzekucyjnego. Postępowanie może być wszczęte dopiero po upływie 7 dni od dnia doręczenia tego upomnienia.
- Uprzednie wezwanie nie jest konieczne, gdy:
  - zobowiązany powinien był sam obliczyć i zapłacić określoną należność, oraz:
  - gdy egzekucja dotyczy należności z tytułu grzywien, mandatów karnych, nawiązek lub kosztów postępowania orzeczonych przez komisję orzekającą w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych

2. Zasada obowiązku prowadzenia egzekucji (inaczej egzekucji in officio) – art. 6

- Wierzyciel powinien podjąć czynności zmierzające do zastosowania środków egzekucyjnych, gdy zobowiązany uchyla się od ciężącego na nim obowiązku

3. Zasada prowadzenia egzekucji w sposób jak najmniej uciążliwy (inaczej zas. racjonalnego działania)

- Organ egzekucyjny stosuje środki egzekucyjne, które prowadzą bezpośrednio do wykonania obowiązku, a spośród kilku takich środków - środki najmniej uciążliwe dla zobowiązanego.

4. Zasada poszanowania minimum egzystencji – art. 8, 8a i 9

- Na podstawie przepisów prawa pewne przedmioty, wierzytelności i in. prawa majątkowe wyłączają się spod egzekucji, tak, aby zapewnić zobowiązanemu minimum potrzebne do egzystencji.
- Na podst. art. 8 spod egzekucji wyłączone są:
  - przedmioty urządzenia domowego, pościel, bielizna i ubranie niezbędne dla zobowiązanego i będących na jego utrzymaniu członków rodziny, a także ubranie niezbędne do pełnienia służby lub wykonywania zawodu,
  - zapasy żywności i opału, niezbędne dla zobowiązanego i będących na jego utrzymaniu na okres 30 dni,
  - jedna krowa lub 2 kozy albo 3 owce, potrzebne do wyżywienia zobowiązanego i będących na jego utrzymaniu członków rodziny, wraz z zapasem paszy i ściółki do najbliższych zbiorów,
  - narzędzia i inne przedmioty niezbędne do pracy zarobkowej wykonywanej osobiście przez zobowiązanego, z wyłączeniem środka transportu, oraz surowce niezbędne do tej pracy na okres 7 dni,

- pieniądze w kwocie 760 zł,
- dokumenty osobiste, po jednej obrączce zobowiązanego i jego współmałżonka, ordery i odznaczenia oraz przedmioty niezbędne zobowiązanemu i członkom jego rodziny do nauki lub wykonywania praktyk religijnych, a także przedmioty codziennego użytku, które mogą być sprzedane znacznie poniżej ich wartości, a które dla zobowiązanego mają znaczną wartość użytkową,
- kwoty otrzymane na pokrycie wydatków służbowych, w tym kosztów podróży i wyjazdów,
- stypendia,
- kwoty otrzymane z tytułu zasiłku stałego, zasiłku stałego wyrównawczego, gwarantowanego zasiłku okresowego, pomocy pieniężnej dla rodzin zastępczych oraz pomocy dla uczących się i studiujących wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych,
- art. 8a określa inwentarz, który nie podlega egzekucji prowadzonej p-ko rolnikowi
- art. 9 stanowi, że egzekucja z wynagrodzenia za pracę jest ograniczona wg. art. 87 kodeksu pracy, tj.
  - egzekucja świadczeń alimentacyjnych – do wysokości $\frac{3}{5}$ wynagrodzenia,
  - egzekucja innych świadczeń – do wysokości $\frac{1}{2}$ wynagrodzenia

5. Zasada utrzymania przymusu w granicach niezbędnej potrzeby – art. 7 § 3

- art. 7 § 3. Stosowanie środka egzekucyjnego jest niedopuszczalne, gdy egzekwowany obowiązek o charakterze pieniężnym lub niepieniężnym został wykonany albo stał się bezprzedmiotowy.
- zasada ta jest wyrazem tendencji sprowadzania przymusu państwowego do granic niezbędnych uwzględniając potrzebę zapewnienia poszanowania praw każdego podmiotu; gdy cel egzekucji został osiągnięty postępowanie powinno być umorzone.

6. Zasada ograniczenia środków egzekucyjnych – art. 7 § 1

- inaczej związanie organów egzekucyjnych w zakresie stosowania środków egzekucyjnych.
- art. 7 § 1. Organ egzekucyjny stosuje środki egzekucyjne przewidziane w ustawie. tzn. organ egzekucyjny może stosować tylko środki egzekucyjne określone w ustawie o postępowaniu egzekucyjnym w administracji i nie może stosować żadnych innych środków.

7. Zasada rozdziału środków egzekucyjnych i kar wymierzanych na podstawie innych przepisów ustawowych, in. zas. niezależności stosowanych środków egzekucyjnych – art. 16

- art. 16: Zastosowanie środka egzekucyjnego w postępowaniu egzekucyjnym nie stoi na przeszkodzie wymierzeniu kary w postępowaniu karnym, w sprawach o wykroczenia lub dyscyplinarnym za niewykonanie obowiązku
- czyli: zastosowanie środka egzekucyjnego na podst. ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji nie wyklucza wymierzenia kary za niewykonanie obowiązku w postępowaniu karnym, w sprawach o wykroczenia, dyscyplinarnym

Naruszenie którejkolwiek z ww. zasad uzasadnia złożenie zarzutu.

Ad. 6b) Przedmiot postępowania egzekucyjnego w administracji.

Przedmiotem egzekucji administracyjnej są **obowiązki o charakterze pieniężnym albo niepieniężnym** ustalane w aktach administracyjnych, przede wszystkim w decyzjach administracyjnych, nieraz także w postanowieniach, jak również ustalane w aktach normatywnych, przede wszystkim powszechnie obowiązujących ustawach lub rozporządzeniach Rady Ministrów (np. kodeks drogowy, ustawa o ewidencji ludności i dowodach osobistych), aktach prawa miejscowego terenowych organów administracji rządowej i organów jednostek samorządu terytorialnego (np. uchwały rad gmin – mogą być egzekwowane wprost, bez konkretyzacji obowiązków z nich wynikających w drodze decyzji).

1 zasada:

niektóre akty indywidualne lub decyzje lub postanowienia nie podlegają egzekucji administracyjnej jeżeli przepis szczególny zastrzega dla tych obowiązków tryb egzekucji sądowej. Ponadto ustawa szczególna może wyłączyć spod egzekucji administracyjnej określony obowiązek podlegający tej egzekucji i przekazać ten obowiązek do egzekucji sądowej (art. 3 §1 PEA).

2 zasada:

obowiązki natury publiczno-prawnej (z zakresu administracji publicznej) są egzekwowane w trybie egzekucji administracyjnej. Natomiast obowiązki natury cywilno-prawnej są egzekwowane w trybie egzekucji sądowej, z **wyjątkami**:

- a/ tryb sądowy może być wyjątkowo stosowany w przypadku egzekucji administracyjnej obowiązków natury publiczno-prawnej,
- b/ wynikające z orzeczeń sądowych obowiązki mogą być przekazane do egzekucji administracyjnej (ustawą!), np. orzeczenia społecznej komisji rewindykacyjnej, wydawane w trybie ustawy z dnia 25.10.1990r. o zwrocie utraconego przez związki zawodowe i organizacje społeczne majątku w wyniku wprowadzenia stanu wojennego. Orzeczenia te, choć ich przedmiotem są roszczenia cywilno-prawne, są traktowane przez tę ustawę jako decyzja administracyjna i są egzekwowane w trybie egzekucji administracyjnej.

Szczegółowy zakres przedmiotowy egzekucji administracyjnej określają art. 2-10 PEA. Ogólnie przedmiotem tym są:

- **obowiązki różnego rodzaju** (wymienione w tych przepisach),
- **nadwyżka inwentarza żywego** (art. 8a § 3 PEA);
- **zajęte zwierzęta gospodarskie** (art. 8a § 4 PEA);
- **wierzytelność pieniężna** (art. 8a § 5 i 6 PEA);
- **wynagrodzenie ze stosunku pracy** w zakresie określonym w przepisach kodeksu pracy (art. 9 § 1 PEA);
- **należności członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i ich rodzin z tytułu pracy w spółdzielni oraz wszystkich świadczeń powtarzających się** (art. 9 § 2 PEA);
- **świadczenia pieniężne przewidziane w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym**, w zakresie określonym w tych przepisach (art. 10 § 1 PEA);
- **emerytury i renty otrzymywanych z zagranicy** (art. 10 § 2 PEA).

Ad. 6c) Podmioty postępowania egzekucyjnego w administracji.

1. ORGAN EGZEKUCYJNY

- **podmiot, który prowadzi egzekucję administracyjną.**
- Działa na wniosek wierzyciela.
- Kto może być organem egzekucyjnym wynika z ustawy postępowanie egzekucyjne w administracji (ustawa określa właściwość rzeczową (art. 19-20 PEA) oraz miejscową (art. 22 PEA) organów egzekucyjnych w egzekucji administracyjnej zarówno należności pieniężnych jak i niepieniężnych) lub z ustaw szczególnych (np. w zakresie egzekucji administracyjnej obowiązków o charakterze niepieniężnym organem takim może być każdy organ Policji, ABW, PiP wydający decyzję w pierwszej instancji)

Podstawa prawna:

- ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji
- rozporządzenie RM z dnia 23 grudnia 1996 r. w spr. wykonania ustawy o post. egzekucyjnym w administracji

W zakresie egzekucji świadczeń pieniężnych – organem egzekucyjnym właściwym rzeczowo jest:

1. naczelnik urzędu skarbowego – (uprawniony do stosowania wszystkich środków egzekucyjnych) oraz – w ograniczonym zakresie;
2. właściwy organ gminy o statusie miasta, oraz gminy wchodzącej w skład powiatu warszawskiego jest organem egzekucyjnym uprawnionym do stosowania wszystkich środków egzekucyjnych, z wyj. egzekucji z nieruchomości, dla których ustalania, określania i pobierania jest właściwy ten organ.
3. Dyrektor Oddziału ZUS, Dyrektor rejonowego oddziału WAM, Dyrektor Izby Celnej, Przewodniczący organu orzekającego w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych
4. inne podmioty jeśli ustawa tak stanowi

W zakresie egzekucji świadczeń niepieniężnych właściwe mogą być następujące organy:

1. wojewoda (w ramach ogólnej kompetencji, wyrażonej w art. 20 § 1 pkt 1 ustawy, a ponadto ustawa przewiduje kompetencje wojewody do bycia organem egzekucyjnym w zakresie egzekucji administracyjnej obowiązków o charakterze niepieniężnym, wynikających z decyzji z zakresu administracji rządowej, wydanych przez przedsiębiorstwa państwowe i inne państwowe jednostki organizacyjne, spółdzielnie, a także przez stowarzyszenia, organizacje zawodowe i samorządowe oraz in. organizacje społeczne (art. 20)
2. właściwe organy jednostek samorządu terytorialnego (tj. wójt, burmistrz, prezydent i starosta) w zakresie zadań własnych, zadań zleconych i zadań z zakresu administracji rządowej oraz obowiązków wynikających z decyzji i postanowień z zakresu adm. publ., wydawanych przez samorządowe jednostki organizacyjne (art. 20),
3. kierownik wojewódzkiej służby, inspekcji lub straży w odniesieniu do obowiązków wynikających z wydawanych w imieniu własnym lub wojewody decyzji i postanowień,
4. kierownik powiatowej służby, inspekcji lub straży w odniesieniu do obowiązków wynikających z wydawanych w zakresie swojej właściwości decyzji i postanowień.
5. każdy organ Policji, ABW, Agencji Wywiadu lub Straży Granicznej, organ PIP, organ straży pożarnej kierujący akcją ratowniczą i inne organy, powołane do ochrony spokoju, bezpieczeństwa zdrowia i mienia społecznego

Egzekutor a poborca skarbowy

Egzekutor – wyznaczony przez organ egzekucyjny pracownik tego organy, za pośrednictwem którego organ prowadzi egzekucję administracyjną obowiązków o charakterze niepieniężnym.

Poborca skarbowy - wyznaczony przez organ egzekucyjny pracownik tego organy, za pośrednictwem którego organ prowadzi egzekucję administracyjną obowiązków pieniężnych.

2. WIERZYCIEL

- **podmiot uprawniony do żądania wykonania w drodze egzekucji administracyjnej obowiązków podlegających tej egzekucji (art. 1a pkt 13) i 5 PEA).**
- Zasada jest, że jest nim organ egzekucyjny, np. urząd skarbowy, urząd celny, ZUS. Także instytucja i organ obcego państwa może być wierzycielem, jeżeli tak stanowią umowy międzynarodowe. Wierzycielem będą przede wszystkim organy administracji i inne instytucje. Inne podmioty, w tym organizacje społeczne i osoby fizyczne, mogą wystąpić w charakterze wierzyciela w wyjątkowych sytuacjach.

3. ZOBOWIĄZANY

- **podmiot, na którym ciąży określony obowiązek publiczno-prawny (art. 1a pkt 20) PEA).**
- Jest nim:
  1. osoba prawna,

2. jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej albo
3. osoba fizyczna, która nie wykonała w terminie obowiązku o charakterze pieniężnym lub niepieniężnym, który może być egzekwowany w trybie egzekucji administracyjnej,

Jeżeli w decyzji o nałożeniu obowiązku nie zostanie wskazany zobowiązany lub zostanie wskazana niewłaściwa osoba, to stanowi to podstawę do stwierdzenia nieważności tej decyzji.

Ad. 6d) Środki egzekucyjne.

- Środki egzekucyjne to środki taksatywnie wyliczone w ustawie, przy pomocy których organy egzekucyjne doprowadzają do wykonania obowiązków adm. Środki mogą być skierowane ku rzeczy i ku osobie /rzeczowe, osobowe/
- Środki rzeczowe zmierzają do zajęcia, sprzedaży pewnych przedmiotów, do odebrania ruchomości. Środki rzeczowe mogą dotyczyć nie tylko zobowiązanego, ale i osoby trzeciej, gdy rzecz u nich się znajduje.
- Środki osobiste mają na celu zmuszenie zobowiązanego do określonego działania, zaniechania, znoszenia.
- Środki mające na celu bezpośrednie wykonanie obowiązku – środki zaspokajające to środki podstawowe, środki zmierzające do pośredniego wykonania obowiązku – środki przymuszające, to uzupełniające.

Środki egzekucji administracyjnej należności pieniężnych:

1. egzekucja z pieniędzy /art. 68/,
2. egzekucja z wynagrodzenia za pracę /art. 72-75/,
3. egzekucja ze świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego i z ubezpieczenia społecznego oraz renty socjalnej /art. 79/,
4. egzekucja z rachunków bankowych i wkładów oszczędnościowych /art. 80-88/,
5. egzekucja z innych wierzytelności pieniężnych i innych praw majątkowych /art. 89-96m/, w tym np.:
  - egzekucja z innych wierzytelności pieniężnych
  - egzekucja z praw z papierów wartościowych zapisanych na rachunkach papierów wartościowych oraz wierzytelności z rachunków pieniężnych
  - egzekucja z weksla
  - egzekucja z udziału z spółce z o.o.
6. egzekucja z ruchomości /art. 97-109/
7. egzekucja z nieruchomości /art. 110 – 112 g/
8. egzekucja z ułamkowej części nieruchomości oraz użytkownika wieczystego /art. 114 – 114i/

Środki egzekucji obowiązków o charakterze niepieniężnym:/od art. 116/

1. **grzywna w celu przymuszenia** - nakłada się ją, gdy egzekucja dotyczy spełnienia przez zobowiązanego obowiązku znoszenia lub zaniechania albo obowiązku wykonania czynności, a w szczególności czynności, której z powodu jej charakteru nie może spełnić inna osoba za zobowiązanego
2. **wykonanie zastępcze** - stosuje się, gdy egzekucja dotyczy obowiązku wykonania czynności, którą można zlecić innej osobie do wykonania za zobowiązanego i na jego koszt
3. **odebranie rzeczy ruchomej** - jeżeli zobowiązany uchyla się od obowiązku wydania oznaczonej rzeczy ruchomej, rzecz ta może być mu przez organ egzekucyjny odebrana w celu wydania jej wierzycielowi. Dotyczy to również obowiązku wydania rzeczy na określony okres czasu.
4. **odebranie nieruchomości, opróżnienie lokali i innych pomieszczeń**- jeżeli egzekwowany jest obowiązek wydania nieruchomości albo opróżnienia lokalu mieszkalnego lub użytkowego albo innego pomieszczenia, stosuje się środek

egzekucyjny prowadzący do odebrania zobowiązanemu nieruchomości albo usunięcia zobowiązanego z zajmowanego lokalu lub pomieszczenia, w celu wydania tej nieruchomości lub opróżnionego lokalu (pomieszczenia) wierzycielowi. Dotyczy to również obowiązku wydania nieruchomości na oznaczony okres czasu.

5. **przymus bezpośredni** - polega na doprowadzeniu do wykonania obowiązku podlegającego egzekucji drogą zagrożenia zastosowania lub drogą zastosowania bezpośrednio skutecznych środków, nie wyłączając siły fizycznej, w celu usunięcia oporu zobowiązanego i oporu innych osób, które stoją na przeszkodzie wykonaniu obowiązku. W szczególności przymus bezpośredni stosuje się w celu doprowadzenia do wykonania przez zobowiązanego opuszczenia nieruchomości, lokalu (pomieszczenia), wydania rzeczy, zaniechania czynności lub nie przeszkadzania innej osobie w wykonywaniu jej praw, a także w przypadkach, gdy ze względu na charakter obowiązku stosowanie innych środków egzekucyjnych nie jest możliwe

Środki te mają charakter wyliczenia zamkniętego, inne środki nie mogą być użyte.